

Анастасія ЧЕЧЕЛЬ,
курсант III курсу факультету
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Олена СОЛДАТЕНКО,
доцент кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх
кандидат юридичних наук, доцент

ЗНАЧЕННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ ЩОДО РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ПРАВОВОГО СТАТУСУ МАЛОЛІТНЬОЇ ТА НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Основний закон України чітко регламентує, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1]. Окрім цього, права та свободи людини не можуть обмежуватися в незаконний спосіб.

Роль законних прав та обов'язків для кожної людини є досить вагомою, адже завдяки сукупності певних прав та обов'язків будуються всі взаємовідносини у суспільстві. Також, сукупність прав та обов'язків особи визначає її правовий статус у суспільстві, що є необхідним для її самореалізації у соціумі.

Слід зауважити, що існує низка категорій, правові статуси яких мають деякі особливості, зокрема це малолітні та неповнолітні учасники правовідносин. Особливість даних учасників відносин полягає в тому, що через неповноліття повни не у достатньому обсязі можуть усвідомлювати свої права та виконувати свої обов'язки. Досить часто такі права та свободи порушуються, що є негативним елементом у забезпеченні реалізації законних прав та інтересів дітей.

Врахування позитивного закордонного досвіду завжди було гарним етапом на шляху вдосконалення та реформування вже діючого законодавства, тому імплементація міжнародно-правових стандартів з приводу забезпечення прав та свобод малолітніх та неповнолітніх учасників правовідносин, зокрема кримінальних процесуальних, є дієвим методом з вдосконалення та вирішення спірних питань щодо правового статусу дітей у кримінальному провадженні.

Запровадження світових стандартів створює підставу для міждержавного співробітництва з питань регламентації правового статусу вищезазначених осіб у кримінальному провадженні, що є позитивним аспектом на шляху до європейських стандартів.

Варто зауважити, що спектр захисту законних прав та свобод дітей були об'єктом дослідження ще з 1945 року, з моменту утворення Організації

Об'єднаних Націй (далі - ООН). [2]. Вагомим внеском стало прийняття Загальної декларації прав людини, оскільки даний документ має міжнародне значення і зараз його застосовують при вирішенні всіх питань, пов'язаних з правами та обов'язками людей. Через деякий час була проголошена Декларація прав дитини, яка зараз має не менш важливе значення для здійснення правосуддя за участю малолітніх та неповнолітніх учасників кримінального провадження.

Слід зауважити, що першим офіційним міжнародним документом, який мав на меті захист прав та інтересів дітей була не Декларація прав дитини, а Женевська декларація прав дитини, яка була прийнята Лігою Націй у 1924 році, однак, як зазначають вчені Женевська декларація виявилася значно вужчою ніж Декларація, яка була прийнята у 1959 році.

Іншим, не менш важливим документом про права дитини є Конвенція ООН з прав дитини, яка була прийнята 1990 року. Після чого Україна взяла на себе зобов'язання, підписавши Конвенцію ООН про права дитини, яка згодом була ратифікована Верховною Радою України [3].

Найбільш повно та детально міжнародні стандарти забезпечення прав неповнолітніх у кримінальному провадженні сформульовані у Мінімальних стандартних правилах ООН, які стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила») [3].

Крім того, всі вищезазначені документи містять в собі основні положення, які стосуються не лише дітей, а й батьків, окремих осіб, державних органів, місцевої влади і уряду та закликають їх не лише визнавати права та свободи дітей, а й дотримуватися їх, адже завдяки забезпеченню законних прав та обов'язків малолітніх та неповнолітніх осіб у правовідносинах, зокрема, кримінальних процесуальних є необхідним елементом у здійсненні правосуддя.

У підсумку, варто зауважити, що зараз в Україні органи державної влади значно підвищили увагу з приводу забезпечення та реалізації законних прав дітей як на практичному рівні, так і на законодавчому, що пояснюється перш за все орієнтуванням на європейський досвід світових країн, адже в них права та обов'язки дітей є одним з пріоритетних напрямків реформування та дослідження з боку влади та громадськості.

Бібліографічні посилання

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. *Верховна Рада України*: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення: 20.10.2020)

2. Литвинов О.М., Назимко Є.С.. Міжнародні та європейські стандарти застосування покарання до неповнолітніх Київ. : ВД «Дакор», 2015. – 76 с.

3. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх від 29.11.1985. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_211.